

УДК 336:368.004.7
JEL Classification: G14, G22

DOI: 10.37332/2309-1533.2023.4.10

Бровко Л.І.,
*канд. екон. наук, доцент, доцент кафедри фінансів,
банківської справи та страхування,*
Савінова Ю.В.,
*здобувач освітнього ступеня «магістр»
спеціальності 072 «Фінанси,
банківська справа та страхування»,
Дніпровський державний аграрно-економічний університет, м. Дніпро*

ДІДЖИТАЛІЗАЦІЯ ДІЯЛЬНОСТІ СТРАХОВОЇ КОМПАНІЇ ЯК ЕЛЕМЕНТ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЇЇ ФІНАНСОВОЇ СТІЙКОСТІ

Brovko L.I.,
*cand.sc.(econ)., assoc. prof., associate professor
at the department of finance, banking and insurance,
Savinova Yu.V.,
applicant for the educational degree of a master
of specialty 072 "Finance, banking and insurance",
Dnipro State University of Agrarian and Economics, Dnipro*

DIGITALIZATION OF INSURANCE COMPANY ACTIVITIES AS AN ELEMENT OF ENSURING ITS FINANCIAL STABILITY

Постановка проблеми. В умовах політичної нестабільності та важкого соціально-економічного стану держави особливого значення набуває розвиток страхової індустрії для забезпечення страховим захистом певних об'єктів і суб'єктів, відшкодування матеріальних витрат при настанні страхових подій за допомогою учасників страхового ринку. Вагомим фактором при створенні сприятливих умов функціонування страхового бізнесу виступає підтримка фінансової стійкості страховиків, як запорука досягнення поставленої мети. В світовій економіці все частіше суб'єкти страхового ринку використовують цифровізовану інформацію, яка сприяє діджиталізації в умовах глобалізаційного розвитку [6].

Впровадження цифрових інноваційних стратегій в діяльності страхових компаній обумовлено потребою не тільки збереження існуючих позицій на фінансовому ринку, а і підвищенням фінансової стійкості при забезпеченні конкурентоспроможності страхових компаній. Використовуючи в страховій діяльності автоматизовані технології та алгоритми, перевага надається, здебільшого, створенню баз даних, здійсненню переказів і платежів за допомогою платіжних електронних систем та швидких транзакцій, автоматизованій системі відображення облікової і іншої інформації, ідентифікації персональних рахунків, машинному навчанню і штучному інтелекту.

Але, поряд з цим, особливості застосування діджиталізації в діяльності страхових компаній передбачають наявність певних ризиків, які можуть спричинити її неплатоспроможність, тимчасові технічні перебої в роботі, збитки клієнтів, появу хакерських атак тощо. Адже забезпечити гарантовану безпеку в діяльності страховика можливо лише за умови функціонування фінансово стійкої організації.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню фінансової стійкості страхових компаній та діджиталізації їхньої діяльності приділено чимало наукових праць, авторами яких є провідні фахівці та вчені економічного напрямку: Абаєва А.Ю., Величко Г.О., Гаманкова О.О., Заблоцька Р.А., Журавка О.С., Журавльова О.Є., Олійник В.М., Палова Г.Є., Павловська О.В., Сташкевич Н.М., Сташкевич О.С., Остапенко А.О., Темченко А.Р., Федорченко В.Г., Філімонова В.О., Цуркан І.М., Шірінян Л.В., Шолойко А.С. [1-2; 3-5; 10]. Розроблені теоретико-методологічні основи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній дозволили сформулювати різні наукові погляди, але в страховій практиці залишається невирішеною частина проблем стосовно діджиталізації діяльності страхових організацій.

Постановка завдання. Мета статті полягає в дослідженні діджиталізації діяльності страхової компанії як елементу забезпечення її фінансової стійкості в умовах політичної нестабільності та розвитку глобалізаційних процесів.

Виклад основного матеріалу дослідження. В сьогоденні умовах ринкових перетворень на рівні цифрових технологій стратегічною альтернативою забезпечення фінансової стабільності і стійкості виступає діджиталізація діяльності страхової компанії. Застосування інноваційних підходів з IT-технологіями сучасними страховими організаціями в поєднанні з інструментами інформаційних систем сприяють підвищенню прибутковості та відновленню фінансових показників ефективності страхового бізнесу [5].

На рис. 1 відокремимо основні фактори, які, на нашу думку, найбільше впливають на фінансову стійкість страхових компаній та характеризують її зміни в залежності від сфери діяльності.

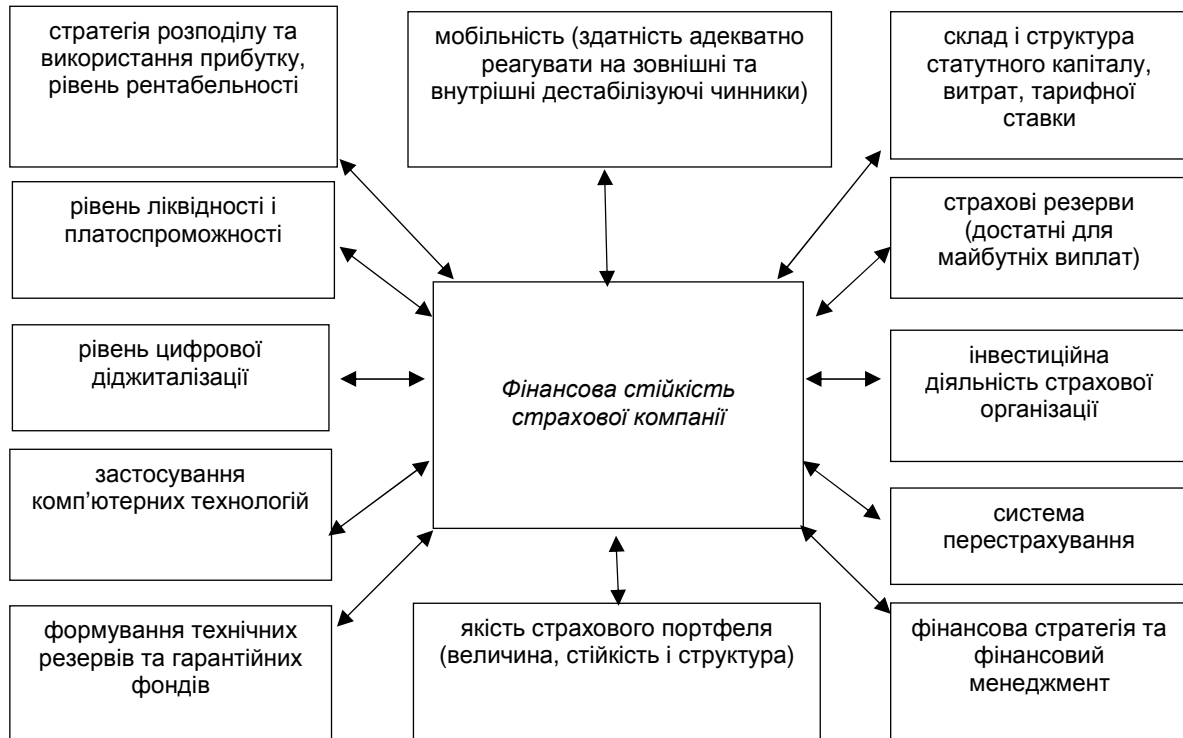

Рис. 1. Фактори впливу на фінансову стійкість страхових компаній

Джерело: складено авторами

Зазначені чинники відображають такий стан страхової діяльності, за результатами якого можна визначити не тільки рівень платоспроможності, ліквідності, рентабельності, достатності капіталу і активів, технічних резервів і гарантійного фонду, якість страхового портфеля, а і в цілому говорити про фінансову стабільність або нестабільність страховика. Тому вважаємо доцільним сконцентрувати увагу на методиці розрахунку окремих показників оцінки фінансової стійкості страхових компаній, які представлено на рис. 2 [4, с. 81].

Деякі науковці пропонують використовувати інтегральний показник фінансової стійкості страхових організацій, з думкою яких ми цілком погоджуємось, оскільки багатоваріативність розрахунків фінансових коефіцієнтів і наявність декількох факторів, які враховуються при визначенні фінансової стійкості, здійснюють безпосередній вплив на загальну стабільність і платоспроможність страховика.

Як видно з рис. 2, високий рівень фінансової надійності і платоспроможності нерозривно пов'язаний з фінансовою стійкістю та виконанням зобов'язань страховими компаніями і фінансовими посередниками перед інвесторами, контрагентами, клієнтами. Відокремимо, що в структурі системи забезпечення фінансової стійкості страхових компаній основоположними є підходи щодо визначення важливих елементів, фінансових індикаторів і показників, які містяться у фінансовій звітності страховиків, річних звітах, первинній обліковій інформації, дані формування клієнтської бази тощо. Отже, у фінансових менеджерів страхової компанії виникає найвагоміше пріоритетне завдання – забезпечити повноцінний страховий захист громадян в суспільстві та розширеного відтворення суб'єктів господарювання економіки, здійснювати іноземні інвестиції на світовому ринку капіталу [1, с. 119].

Рис. 2. Показники оцінки фінансової стійкості страхових компаній
 Джерело: складено авторами

Зростання вартості капіталу страхової компанії залежить від її інвестиційної діяльності, яка у фінансовому секторі економіки відіграє першочергову роль, особливо в умовах цифровізації бізнес-процесів на фондовому ринку. Трейдингові операції на фондовому ринку та капіталовкладення страховиків з метою отримання додаткового доходу все частіше спираються на блокчейн і цифрові технології, що дає можливість уникати ризиків, пов'язаних з людським фактором, адже вони сприяють захисту від кіберризиків та забезпечують мінімізацію бізнес-ризиків у цифровому середовищі, створюючи при цьому кібербезпеку (рис. 3).

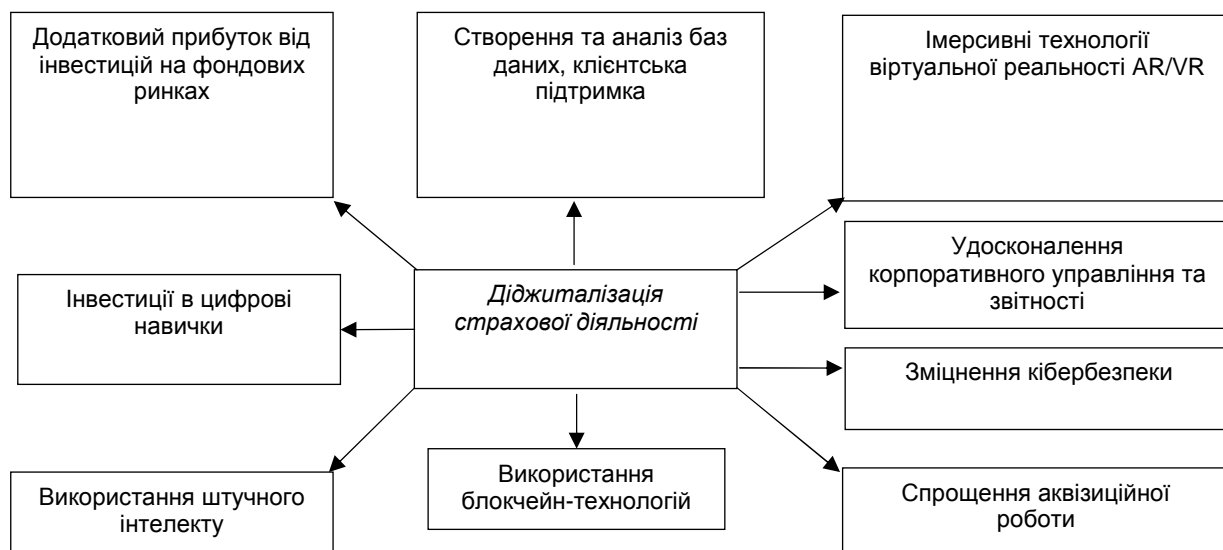

Рис. 3. Переваги діджиталізації діяльності страхових компаній
 Джерело: складено авторами

В цілому, слід відзначити, що технологічні тенденції розвитку страхового ринку сприятимуть суттєвому покращенню операційної ефективності страхової діяльності. Адаптація до автоматизованих систем страхових компаній забезпечує позитивний клімат для створення нового плацдарму довіри між страхувальниками і страховиками. Ключовим і дієвим засобом підвищення ефективності страхової

діяльності є покращення процесів аквізиційної роботи страховиків, якими виступають ESG-технології («Environmental, social, and governance», як невід’ємна частина стратегії діджиталізації по створенню даних для управління та звітності страхової компанії. В процесі корпоративної трансформації вирішується проблема оперативного проектування при застосуванні штучного інтелекту, а також проведення моніторингу страхового ринку за допомогою цифровізації.

Варто зауважити, що посилююча роль діджиталізації діяльності страхових компаній, переваги якої наведено на рис. 3, складає основу успішного корпоративного управління, в тому числі і покращення її фінансової стійкості. Отже, покращення діяльності і фінансової стійкості страхових організацій залежить від вмiлого впровадження цифрових технологій та навичок [11, с. 282]. Розглянемо більш детально характеристики найбільш фінансово стійких і надійних страхових компаній в рейтингу страхових організацій за розмірами активів, власного капіталу, гарантійним фондом і фінансовими результатами в 2022 р. в табл. 1.

Таблиця 1

Рейтинг страхових організацій за розмірами активів, власного капіталу, гарантійним фондом і фінансовими результатами в 2022 р., млн грн

Страховики	Активи	Власний капітал	Гарантійний фонд	Фінансовий результат
ARX	4818,633	1692,15	1408,268	537,378
УНІКА	3934,769	1212,252	1056,772	372,736
УСГ	3437,765	643,797	365,138	85,011
ІНГО	3056,293	958,219	652,676	159,056
ТАС СГ	2955,864	869,689	651,009	303,239
PZU УКРАЇНА	2425,106	853,817	782,301	118,119
АРСЕНАЛ СТРАХУВАННЯ	2249,936	576,078	299,541	91,842
КНЯЖА	1939,165	398,045	268,08	39,030
УНІВЕРСАЛЬНА	1861,24	574,216	381,516	175,066
ОРАНТА	1301,938	411,402	223,697	77,068

Джерело: складено авторами на підставі [2]

В рейтингу страхових організацій 2022 р. перші позиції займає фінансово надійна страхова компанія «ARX», яка є і фінансово стійкою, оскільки сума активів складає 4818,633 млн грн, розмір власного капіталу – 1692,15 млн грн, гарантійного фонду – 1408,268 млн грн та найбільшого фінансового результату в сумі 537,378 млн грн, про що свідчать дані табл. 1. Друге місце за розмірами активів, власного капіталу, гарантійним фондом і фінансовими результатами належить страховій компанії «УНІКА», яка теж є фінансово стійкою і одержала прибуток 372,736 млн грн. Такі страховики, як УСГ, ІНГО, ТАС СГ також входять в п’ятірку фінансово стійких страховиків України за обсягами активів і власного капіталу, вони отримали прибуток відповідно 85,011 млн грн, 159,056 млн грн, 303,239 млн грн. Третій лідер – страховик PZU Україна за рівнем гарантійного фонду, який склав в 2022 році 782,301 млн грн.

Використання страховими компаніями в процесі діджиталізації на фінансовому ринку інноваційних страхових продуктів здатне забезпечити високу конкурентоздатність і, як наслідок, підвищити фінансову стійкість страховиків завдяки застосуванню цифрових маркетингових каналів, штучного інтелекту, блокчейн-технологій у фінансовій індустрії, а також здійснення транзакцій і грошових розрахунків на відстані і без особистої присутності страхувальника, застрахованої особи чи представника страхової компанії. В кінцевому підсумку у фінансовому секторі економіки покращуються не тільки економічні характеристики страхових компаній, а і страхових послуг та продуктів, підвищується попит на них, максимізується рівень конверсії та прибутковості в ході високої надійної інтеграції фінансових рішень [8, с. 241; 10, с. 364].

Таким чином, сучасні технології діджиталізації виступають основним елементом підтримки фінансової стійкості страхових організацій, завдяки чому забезпечується не тільки захисту фінансових інтересів застрахованих осіб, а також діяльності самих страховиків, учасників інвестиційного процесу, збалансування страхового портфелю, підтримки перестрахових операцій, ефективної тарифної політики. Отже, при використанні сучасних цифрових систем і технологій, фінансові потенційні можливості і потенціал страховиків набувають сучасного переосмислення в макроекономічному і глобальному середовищі [7, с. 199; 9, с. 72].

Висновки з проведеного дослідження. Отже, в системі фінансового механізму управління фінансовою стійкістю страхової компанії враховуються такі показники, які відображають стан страхової діяльності, за результатами якого можна визначати не тільки рівень платоспроможності, ліквідності, рентабельності, достатності капіталу і активів, технічних резервів і гарантійного фонду,

якість страхового портфеля, а і в цілому говорити про фінансову стабільність або нестабільність страховика. Тому перед страховиками виникає найвагоміше пріоритетне завдання забезпечити повноцінний страховий захист громадян в суспільстві та розширеного відтворення суб'єктів господарювання економіки, здійснювати іноземні інвестиції на світовому ринку капіталу, а також забезпечити розвиток цифрової економіки на сучасному страховому ринку, підвищуючи при цьому конкурентоспроможність українських страховиків.

Література

1. Журавка О. С., Темченко А. Р., Федорченко В. Г. Теоретичні підходи до визначення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Ужгородського національного університету*. 2018. Випуск 22. Частина 1. С.117-122. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/26.pdf (дата звернення: 08.10.2023).
2. Журнал про страхування «Insurance TOP». 2022. № 7(91). С. 23-53. URL: https://forinsurer.com/insurancetop_96 (дата звернення: 14.10.2023).
3. Павловська О. В., Філімонова В. О. Фінансова стійкість страхової компанії та критерії її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2015. № 6. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4130> (дата звернення: 09.10.2023).
4. Сташкевич Н. М., Сташкевич О. С., Величко Г. О. Напрями удосконалення фінансової стійкості страхових компаній. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету*. 2017. № 18. С. 79-82 URL: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-2-2017/18.pdf> (дата звернення: 12.10.2023).
5. Цуркан І. М., Остапенко А. О. Фінансова стійкість страхової компанії та ключові умови її забезпечення. *Ефективна економіка*. 2020. № 4. URL: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/57.pdf (дата звернення: 11.10.2023).
6. Шолойко А., Абаєва А. Фактори впливу на фінансову стійкість страхової компанії. *Бізнес, інновації, менеджмент: проблеми та перспективи* : збірник тез доповідей III Міжнародної науково-практичної конференції (м. Київ, 08 грудня 2022). Київ, 2022. URL: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/272022> (дата звернення: 10.10.2023).
7. Khalatur S., Vinichenko I., Volovyk D. Development of modern business processes and outsourcing activities. *Baltic Journal of Economic Studies*. 2021. Vol. 7 (3). P. 195-202. DOI: <https://doi.org/10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202>
8. Khalatur S., Dubovych O. Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental Innovation Management. *Marketing and Management of Innovations*. 2022. Vol. 1. P. 232-246. DOI: <https://doi.org/10.21272/mmi.2022.1-17>
9. Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector / Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka D., Danileviča A. *Entrepreneurship and Sustainability*. 2022. Vol. 9(4). P. 56-76. DOI: [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3))
10. Impact of selected factors on digitalization of financial sector / Khalatur S., Tvaronavičienė M., Dovgal O., Levkovich O., Vodolazska O. *Entrepreneurship and Sustainability*. 2022. Vol. 10(1). P. 358-377. DOI: [https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1\(19\)](https://doi.org/10.9770/jesi.2022.10.1(19))
11. Paradigm transformation of the economic crises modeling / Khalatur S., Honcharenko O., Karamushka O., Solodovnykova I., Shramko I. *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*. 2022. Vol. 4(45). P. 285-297. DOI: <https://doi.org/10.55643/fcapt.4.45.2022.3833>

References

1. Zhuravka, O.S., Temchenko, A.R. and Fedorchenko, V.H. (2018), "Theoretical approaches to determining the financial stability of insurance companies", *Naukovyi visnyk Uzhhordskoho natsionalnoho universytetu*, Issue 22, Part 1, pp. 117-122, available at: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/22_1_2018ua/26.pdf (access date October 08, 2024).
2. "Insurance TOP" (2022), *Magazine about insurance*, vol. 7(91). pp. 23-53, available at: https://forinsurer.com/insurancetop_96 (access date October 14, 2023).
3. Pavlovskaya, O.V. and Filimonova, V.O. (2015), "Financial stability of the insurance company and criteria for its provision", *Electronic scientific publication "Efficient economy"*, vol. 6, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4130> (access date October 09, 2023).
4. Stashkevych, N.M., Stashkevych, O.S. and Velychko, H.O. (2017), "Directions for improving the financial stability of insurance companies", *Scientific Bulletin of the International Humanitarian University*, vol. 18, pp. 79-82, available at: <http://www.vestnik-econom.mgu.od.ua/journal/2017/25-2-2017/18.pdf> (access date October 12, 2023).

-
5. Tsurkan, I.M. and Ostapenko, A.O. (2020), "Financial stability of the insurance company and key conditions for its provision", *Electronic scientific publication "Efficient Economy"*, vol. 4, available at: http://www.economy.nayka.com.ua/pdf/4_2020/57.pdf (access date October 11, 2023).
 6. Sholoiko, A. and Abaeva, A. (2023), *Faktory vplyvu na finansovu stiiikist strakhovoi kompanii* [Factors influencing the financial stability of an insurance company]. Collection of theses: "Business, innovations, management: problems and prospects" January 16, 2023. *Publication of the National Technical University of Ukraine "Ihor Sikorsky Kyiv Polytechnic Institute"*, available at: <http://confmanagement.kpi.ua/proc/article/view/27202> (access date October 10, 2023).
 7. Khalatur, S., Vinichenko, I., and Volovyk, D. (2021), "Development of modern business processes and outsourcing activities", *Baltic Journal of Economic Studies*, vol.7(3), pp.195-202. DOI: 10.30525/2256-0742/2021-7-3-195-202
 8. Khalatur, S. and Dubovych, O. (2022), "Financial Engineering of Green Finance as an Element of Environmental Innovation Management", *Marketing and Management of Innovations*, vol. 1, pp. 232-246. DOI: 10.21272/mmi.2022.1-17
 9. Khalatur S., Pavlova H., Vasilieva L., Karamushka D., and Danileviča, A. (2022), "Innovation management as basis of digitalization trends and security of financial sector", *Entrepreneurship and Sustainability*, vol. 9(4), pp. 56-76. [http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4\(3\)](http://doi.org/10.9770/jesi.2022.9.4(3)).
 10. Khalatur, S., Tvaronavičienė, M., Dovgal, O., Levkovich, O. and Vodolazska, O. (2022), "Impact of selected factors on digitalization of financial sector", *Entrepreneurship and Sustainability*, vol. 10 (1), pp. 358-377. DOI 10.9770/jesi.2022.10.1(19).
 11. Khalatur, S., Honcharenko, O., Karamushka, O., Solodovnykova, I. and Shramko, I. (2022), "Paradigm transformation of the economic crises modeling", *Financial and Credit Activity Problems of Theory and Practice*, Vol. 4(45), pp. 285-297. DOI: 10.55643/fcaptp.4.45.2022.3833